

1809.  
DISSERTATIO INATURALIS  
ANATOMICO-PATHOLOGICA

EXHIBENS

**FUNGI DURAE MATRIS**  
OBSERVATIONEM SINGULAREM

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE AM-  
PLISSIMI MEDICORUM ORDINIS

IN

UNIVERSITATE CAESAREA LITERARUM

DORPATENSI,

UT GRADUM

**DOCTORIS MEDICINAE**

RITE ADIPISCATUR,

LOCO CONSUETO PUBLICE DEFENDET

A U C T O R

**Alex. Balthasar Trümpp.**

PERNAVIENSIS.

DORPATI LIVONORUM.

TYPIS I. C. SCHUENMANNI,

TYPOGRAPHI ACADEMICI.

MDCCCXXXIII.

BIBLIOTECA  
ACADEMICA  
DORPAT.

IMPRIMATUR

haec dissertatio ea conditione, ut quum primum typis excusa fuerit, quinque eius exempla collegio explorandis libris constituto tradantur.

Dorpati Livon. die xviii. mens. Novbr. MDCCCXXXIII.

*Dr. Fridericus Erdmann,*  
Ord. Med. h. t. Decanus.

**VIRO**

**ILLUSTRISSIMO, EXPERIENTISSIMO,  
DOCTISSIMO,**

**JOANNI DE MURALT,**

*VERBI DIVINI MINISTRO APUD ECCLESIAM REFORMATAM,  
QUAE PETROPOLI EST, NEC NON EQUITI.*

**FAUTORI PIE COLENDO.**

**PRO**

**INNUMERIS IN SE COLLATIS BENEFICIIS.**

D 17613

**GRATA BENEFICIORUM MEMORIA  
SUMMAQUE PIETATE,**

**HASCE QUALESCUNQUE PAGELLAS,**

**SACRAS ESSÉ VOLUIT**

**AUCTOR.**

**Prooemium.**

*Cum, examine riguroso feliciter superato, de themate dissertationis inauguralis secundum leges conscribendae et defendendae cogitare coepissem, satis facile in id, quod jam tractavi, incidi. Etenim mihi forte fortuna contigerat, ut adessem sectioni a Doct. Faehlmanno, viro doctissimo, institutae, quae multa eximia et memoratu digna de morbo per aliquot temporis spatium ab eo tractato ostendit. Jam tum maxime cupiebam quae prodita erant sectione illa thema dissertationis meae eligere, et nunc quidem, duce viro illo humanissimo atque benigno, qui totum morbi illius decursum mecum communicavit, consilium meum exsequi possum.*

*Quamquam minime credo me hisce in pagellis rem tam arduam, de qua tot tantique viri clarissimi et doctissimi inter se dissentiant accuratius illustrasse atque explanasse, tamen vel id me maximo afficiet*

*gaudio, si legibus academicis hoc opusculo suffecerim et observationes de hujusmodi productis perversis una auxerim.*

*Jam vero Te rogo, lector benevole, ne nimis severum te praebeas judicem, si mancam et imperfectam invenies dissertationem, primum enim est tironis artis medicae specimen, Qua de re apud Te me velim excusatum.*

## Morbi historia.

Henriette L., temperamento phlegmatico cholericco, morbis infantilibus prima juventute fortasse superatis, bona semper gavisa erat valetudine. Num prius morbis gravioribus laboraverit nullo modo, ne diligentissimis quidem investigationibus, ex propinquis ejus comperire potui, unum vero majoris momenti esse videtur, quod negligi non debeat. Aegrota enim infans in nasum aliquando deciderit, qualis autem status ejus tum fuerit, ipsa quidem referre non potuit, cognati tamen eam in momentum tantum temporis conscientiam sui amisisse affirmant, nec diu post tumorem modicum in radice nasi exstitisse, qui, adhibitis idoneis medicaminibus, plane evanuerit. Serius, ut jam monitum, optima fruebatur valetudine, interdum tamen, sed raro quidem, capitis doloribus laborabat, qui haud continebant et magis e causis adventitiis pendere videbantur. Anno MDCCCXXXIII, mense Januario, in altera secundae ejus graviditatis parte, de capitis doloribus, in frontis regione maxime perceptis, et de coryza molesta quaeri incepit; simul etiam de oculi sinistri debilitate. Die XXIII. Januarii urbem petiit. ad exquirendum

medici consilium auxiliumque contra molestias illas, valde ipsam sollicitantes, imploratura. Oculum intuenti nil apparuit abnorme, nisi quod pupilla oculi illius amplior erat, ita ut semper inter oculum et res externas quasi nebula versaretur. Dexter oculus vitiorum erat expertus. Quo quidem tempore, quum influenza apud nos grassaretur, et conjicere quodammodo liceret, molestias illas ex hoc morbo profectas esse posse, remedia, quae in catarrho porrigi solent, adhibita sunt. Deinde autem, quum aegrotata reliquisset urbem, propter tantam locorum distantiam, per totum mensem Februarium pauca modo ac imperfecta de ejus statu percipiebantur, ex quibus tamen intelligebatur, coryzam adhuc perdurare ac ingravescere, oculumque indies hebetiorem fieri. Lassitudo et dolor capitis obtusus in lecto eam manere coegit, et delirasse etiam ferunt eam per aliquot dies. Hirudines et laxantia paullum auxilii attulerunt. Quae molestiae, quum indies crescerent, magnumque ab urbe intervallum, diligentiores medici curam impediret, praecipue vero quum rure ad domicilium aegrae quibuslibet coeli tempestatibus aditus pateret, ita ut reditus ad salutem nullo modo expectari posset, aegrotata tandem die IV. Martii in urbem rursus se conferre statuit. Quo facto, medicus accitus talem invenit ejus statum. Vexabatur misera dies noctesque vehementissimis capitis doloribus, sensuque tanquam cranium discerperetur, imprimis autem de gravi sensatione in sinistro oculo, quasi vi quadam ex capite evelleretur, quæta est. Sinister oculus paullulum e cavitate sua prominens et ab

axi deflexus, facultatem videndi plane perdiderrat; pupilla omni fere sensibilitate carebat. Oculus dexter quoque, cujus quidem motiones sinister oculus, ingenti tamen dolore, sequebatur, maxime hebes fuit. Respiratio per nares summa tantum intentione perfici potuit, et specillum flexibile per sinistram nares immissum facile quidem in oesophagum descendebat, quod quidem ex dextro latere multo difficilius factum est. Somnus saepius interrompebatur, quum aegra dormiens per os tantum respirare posset, haud raro expergefata eximiam in ore atque pharynge siccitatem accusabat, quam crebrius bibendo mitigabat. Nullos fere sumebat cibos, quum male ei saperent et deglutitio solidiorum alimentorum difficilis esset. Morbus hic Amaurosis habebatur, quae haud raro in graviditate exoriri solet, interdum mox post conceptionem, quo in casu aliquod menses perditatis parte, ubi autem in secunda demum graviditatis parte, ubi post partum rursus cedit. Constat etiam, praegressis catarrhalibus affectionibus, obstipationem cavi frontis, insolitam nasi siccitatem, dolores vehementissimos in frontis regione et amaurosin saepius exoriri (1), quam ob rem, quum ambo haec momenta uno eodemque tempore vim suam exercere possent, amaurosis etiam eo facilius excipi potuit. Magnam vero jam illud in medico excitabat sollicitudinem, quod sinister oculus prominebat et ab axi demotus erat. Remedia nunc porrigebantur, quae tardam alyum solve-

1) Vide. J. G. Beer. *Lehre der Augenkrankheiten* Bd. II. §. 25 et. 28.

rent, ad oculos vero hirudines ponebantur, collyriumque mite praescribebatur. — Paullatim vero minacionem speciem inducebat morbus, capitis dolor crescebat, oculus sinister magis magisque procidebat, nec palpebris amplius tegi poterat; dexter etiam mox acie penitus privabatur, amboque oculi valde ab axi optico decedebant. Jam respiratio per nares omnino non potuit perfici et vix specillum per nares in pharyngem perducebatur. Frustra quidem medicus conatus est fistulas per nares immittere ut hac ratione demum spiritus trahi posset; nam aer satis quidem commode insilabatur, aegrotam tamen hoc modo respirare omnino non poterat. Specillum introductum in aliquod molle sanguinemque facile mittens corpus incurrebat, nec vero per nares nec per os aliquid cernebatur. Somnus inquietior etiam fiebat, quum enim aegrotam vix per horae quadrantem dormivisset maxima anxietate expergefata potum arripere studebat, quo non statim accepto, vomituritio vomitusque oriebatur. Capitis dolor nonnumquam tantum assecutus est gradum, ut ferri vix posset, alviue dejectiones non nisi remediis purgantibus effici poterant. Medio mense Martio velum palatinum valde intensum apparuit, digitorumque ope durum quoddam corpus pone illud sentiebatur; accuratius vero id explorari non licebat, quum quodque conamen vomituritionem vomitumque gigneret. Sub finem mensis Martii per dextram narem obturamentum polyposum, colore rubicundo, massaque spongiosa prorumpebat, quod si trahebatur facile diceretur aliquantum, sanguinisque paullulum effundebat.

Dum hoc in statu acerbissimo versabatur aegrotam, quinto die mensis Aprilis vespere dolores ad partum exoriebantur et praeter opinionem satis brevi tempore, post sex horas, et sine molestiis partus procedebat, nam sexto Aprilis die mane, tertia hora, sanam puellam aegrotam prospere in lucem edidit. Puerperium sine peculiaribus symptomatibus decurrit, et malum initio minus crescere videbatur, amaurosis tamen, ut antea aderat, duabus autem hebdomadibus post, quum lochiae cessarent, celerrime augebatur. Dextra nasi pars vehementissimis doloribus extendebatur et sub velo palatino durum et polyposum corpus, colore subflavo, conspiciebatur, quo mox etiam liquorum deglutitio difficilis reddebatur, et respiratio per os quoque impedi-  
batur.

Si hucusque graviditas posteaque puerperium impediverant, quominus fortiter secundum artis leges ageretur, etiamsi id omnino fieri et salubre esse potuisset, jam indies crescens aegrotae malum urgebat ut accurate inquireretur et si fieri posset tolleretur vel saltem leniretur. Itaque duodevigesimo Aprilis die medicorum consilium institutum est, cui etiam Dr. Moier, Professor clarissimus, interfuit. Quamvis excrescentia polypo simillima esset, polypus tamen simplex esse non poterat, sed ei potius polyporum generi adnumeranda erat, quod Boyer (2) ad polypos duos refert, qui colore sunt albi-

\*) Vid. Boyer *Abhandlung der chirurgischen Krankheiten* übersetzt von Textor. Bd. VI. pag. 89.

cante vel flavescente, duritie autem diversissima, modo steatomatosa, modo scirrhusa, modo cartilaginea, vasa autem sanguifera in iis non reperiuntur. Durities hujus polypi maxima erat, radicesque ejus in altioribus regionibus, in cellulis forsam ossis ethmoidei vel in sinibus frontilibus vel spenoidalibus, esse videbantur.

Operatio chirurgica salutem afferre non potuit, et etiamsi pars in pharyngem progressa amoveretur, brevi tamen tempore iterum cresceret et facile fieri posset, ut haemorrhagia haud suppressenda exoriretur. Partem in nasum progressum excindere omnino inutile fuisset, quum hoc ne minimum quidem profuisset. Aegroti igitur pessimae sorti eripi non poterat.

Progrediente malo, regio radices nasi magis etiam protrusa ac dilatata est, et ambo oculi vehementissimo dolore in latus etiam magis vertebantur. Aegroti jam maximo cum labore respirabat, et mox nil fere deglutire poterat, tantum parvo cochleari, radice linguae depressa, exigua fluidorum copia aegrotae praebebatur. Excrescentia non solum pharyngem occupabat, sed etiam velum palatinum fortiter urgebat ad linguam, ita ut illud eo loco, quo palato duro affixum est, gangraenosum appareret. Tenax et fuscus mucus in parietibus oris, semper hiantis, exsiccabatur, eosque crassis obtegebat crustis. Attamen in hoc etiam statu aegrotae mens non alienabatur, saepius enim sibi postulabat res ad scribendum necessarias, firmaque manu plura conscripsit verba, ex quibus sententiarum nexus plane elucebat. Quatuor dies aegritudinis sui haud compos degebat, nec multum delirabat,

et sexto tandem die mensis Maji maxime deformata et emaciata mortem obiit.

## Sectio cadaveris.

Quum igitur sedem hujus mali perscrutari maxime cuperemus, cranium apertum est septimo mensis Maji die. In examinanda externa cadaveris specie eadem mutationes apparebant, quae jam in viva observatae erant, et supra commemoratae sunt.

Quamquam detracto cranio, nudatum cerebrum nihil morbo in superficie sua praebebat, tamen in oculis incurrebat, situm singulatum cerebri partium verum justumque non esse, nam imprimis lobus cerebri sinister de loco erat motus, allevatus, in latus depressus et valde complanatus; dexter etiam commutatum situm quamquam minori gradu ostendebat. Quae commutatio justis sitibus amborum anteriorum cerebri lorum, quum in superficie nihil membratu digni conspiceretur, animi ad causam, quae in crani basi inesset, advertebat, quaeque postea, his cerebri partibus remotis, statim in lucem edebatur. Cernebatur enim in crani basi tumor magnitudinem ovi anserini fere excedens et anteriorem ejus partem fere explens, qui obductus dura matre, ad sinistram praecipue sese attollens et ex obliquo diffusus, hunc mutatum anteriorum cerebri lorum situm efficiebat. Quum accuratius omnia inspicerentur elucebat, hunc tumorem ab interno ossis frontis pariete usque ad processum clinoidum posteriorem procurrere, omnem fere

anteriorē explere cranii fossam, quum laminam cribrosam ossis ethmoidi plane obtegeret, partim etiam in mediam fossam cranii diffusum esse. Quum vero ea tumoris pars, quae oculis nostris subjecta erat, totum tumoris ambitum nullo modo efficere videretur, mox e continuata indagatione patebat, partem basis cranii, quae ei subjecta esset, deesse et processus ejus in ipsam nasi et oris cavitatem excurrere, simul autem manifestum fiebat, omnia producta morbose jam in vita observata nihil aliud fuisse, nisi partes permagni hujus tumoris. Qui ut incolumis nec frustatim extraheretur, quod magis momenti esse debebat, ut totus ambitus, forma et textura ejus accuratius inspicere possent, processus et prominentiae cranii ossium, quae arcu ad illum sese applicabant, removenda erant. Amotis ossibus nasi, sutura ossis frontis et zygomatici in utroque latere dissecta, nonnullis partibus alae magnae ossis sphenoidi remotis connexu ossis frontis cum osse temporum et osse parietali sublato, et dura matre in ambitu praecisa, totum illum extrahere bene succedebat. Tum illud productum, quod dextro in latere nullum arcuorem connexum cum ossibus habere, in sinistro autem aliquantulum arcuus cohaerere cum illis videbatur, nullare impediēte intergrum et incolume tollere licebat. Examinatum cranium, hac massa remota, demonstravit, utrimque in mediis partibus posterioris lateris fossae temporales ossa paullulum extenuata et propulsa esse, sequentes partes vero omnino deesse: laminam cribrosam ossis ethmoidi, exiguam partem tum laminae horizontalis ossis frontis tum

minoris alae ossis sphenoidi, atque majorem partem sellae turticae.

Supra hoc foramen productum illud sursum se extendebat et massam illam jam supra commemoratam efficiebat, quae a basi cranii in cavitatem ejus se porrigebat. Superior haec pars formam fere sphaericam habebat, et nonnullis sulcis superficialibus quasi in lobos dividebatur. In foramine quod in cranio reperiebatur tumor valde coarctabatur, qua re naturalis quasi incisura massae sese formaverat, quae horizontalis a fronte ad tergum tendebatur, nec tamen plane usque ad extremum ejus finem prominebat, sed jam prius finiebatur. Sic continuatio quaedam efficiebatur, quae per foramen pervadebat et nunc rursus tumor extendebatur et, parte mediorum concharum nasalium deleta, in posterius cavitatis nasalis spatium descendebat, quo factum est, ut perpendicularis incisura formaretur, quae dissepimento narium responderet; qua re in ipsa massa autem duo lobi erant separati, quorum uterque nonnullis parvis incisionibus dividebatur. Lobus sinister erat planus, latus et satis crassus et cum massae, quae in crani cavitatem erat, continuatione cohaerebat, per foramen jam supra commemoratum penetrante. Dexter quoque planus et latus erat, et a fine ejus ad frontem converso processus planus et oblongus nascebatur qui in longitudine  $1\frac{1}{2}$  pollices, in latitudine maxima unum pollicem et tres lineas, in crassitudine autem circiter quartam pollicis partem habebat. Ex fine oblongo hujus processus pars aliqua angusta, acuminata, quae tenuissimo petiolo cum illo conjuncta erat,

pendebat et haec pars erat, quae per inferiorem concham nasalem fere usque in dextram narem se extendebat.

Coniunctus cum posteriore fine dextri huius lobi, qui ut ille supra commemoratus in posteriorem totius massae partem transiit, simulque in eo loco ubi omnes singuli lobi conveniebant per satis crassum et rotundatum petiolum inhaerens, processus aliquis processit, crassus, latus, oblongus, planus, ad imam coarctatus, linguae formam referens, qui in longitudine duos pollices et tres lineas, in latitudine sesqui pollicem et in maximo ambitu pollices quatuor et dimidium habebat, hic pone velum palatinum in pharyngem prominebat. — Ad latera diffusum hoc productum etiam in cavitates maxillares intraserat. — Hac re igitur opinio de alta huius producti sede verissima agnoscebatur, simulque demonstrabatur, operationem hoc in casu prorsus neque aptam nec utilem fuisse.

Quamquam cerebrum pressione valde de loco motum erat, tamen nihil morborum in illo animadverti potuit. Si ad nervos, qui e basi encephali originem ducunt, animum advertimus, olfactorius per incisuram in tumore factum, penetravit, opticus praecipue, ubi in foramen opticum intravit, valde erat pressus, et e naturali situ protrusus.

Productum ipsum, cuius forma omnino abnormalis esse videbatur, quodque, si inde proficiscentes processus amoverentur, ad sphaericam proxime accederet, magnitudine fere capitis infantis neonati erat, et pondus habuit octo un-

ciarum. Maximus ambitus pollices decem et dimidium habuit, altitudo tres pollices.

Color totius massae gilvus erat et subflavescans, pars vero quae in nasum prominebat subrubra.

Substantia huius tumoris densitate est satis solidi lardi, tamen in dissecis singulis lobis passim substantia ossea reperiebatur. Sic in dextro lobo in quo processus oriebantur, non procul a loco, ubi productum e cranio excedebat magnum osseum frustum, forma irregulari, fuit. Aliis locis ut in illo, processu, linguae formam habente, et simul multis locis ejus partis, quae in cavitate cranii erat, a nucleo aliquo subrotundo mediumque locum tenente, qui e multis osseis granis constabat, radiorum instar fibrae osseae in substantiam emanabant, tales etiam in circuitu magni ossei frusti reperiebantur. Memoratu dignum est, illis locis ubi talia ossea puncta essent, productum ipsum quemdam ad regularem formam exhibere; ibi enim ejus textura fibrosam adumbrabat speciem, dum reliquae massae pars tale quid prorsus non indicabat, sed plane steatomatosa erat. Tota pars superior tumoris huius, quae in cavo cranii erat, obducta erat dura matre; praeterea in ambitu reliquae massae neque integumentum membraceum, neque aliud quid adhaerens, quod conexum cum partibus vicinis indicaret, est inventum. In ea durae matris parte, quae ad cerebrum conversum est nihil morborum animadverti potuit, apparebant modo nonnulla vasa sanguifera dilatata, quae etiam in superficie lobi, qui in cranii cavitate erat, passim videri potu-

ernnt, tamen in massam non longius penetraverunt, nec in tota reliqua massa quidquam vasorum observari potuit. Dura mater non modo partem hanc producti obducebat, verum etiam arctissime cum eo conjuncta erat, ita ut nonnullis locis tantum maximo labore separari posset, et his etiam locis incrassata et aliquantum emollita erat. Obducebat non modo commemoratam producti partem tota superficie, sed etiam demittebatur in omnes incisuras et hic etiam intime cum illis erat connexa. — Tali in incisura, in quam illa etiam sese demiserat, inter ambas hac re effectas durae matris lamellas, frustum reperiatur magnitudinis et formae non dissimile fabae, eadem autem textura, quae cetera massa, in hoc etiam fibrae osseae uno e nucleo radiorum insit in massam penetrantes inveniebantur.

### *Epicrisis.*

Cognita jam natura et indole hujus tumoris, praecipue eo animum advertere debemus, ut exquiramus e quibus partibus hic originem suam ducere potuerit, et quae illius fuerint causae.

### *De primitiva tumoris nostri sede.*

Quodsi morbi hujus historiam inde ab initio ejus auctore perlustramus, adhibitis etiam iis, quae in cadaveris sectione inveniebantur, hac maxime in quaestione versari debemus, num jure possit defendi conjectura, quam protuli, tumorem polyposam fuisse naturam? Quam quidem conjecturam hanc ob causam attuli, quia secun-

dum cl. Boyerum polypti, quos duos appellat, tales afferunt qualitates, quales nostra cum ex-crescentia ad consistentiam et formam egregie congruunt, atque secundum ejus annotationes maxime eo inclinant ut se in omnes directiones extendant. — Conjici possit, nostrum tumorem originem suam in cellulis ossis ethmoidi cepisse inde et deorsum, et lamina cribrosa vicinisque ossibus pressione deletis, in cavitatem cranii diffusum esse enarrataque symptomata effecisse. Si vero consideramus, oculorum affectionem simul cum illis symptomatibus, quae polyposae talis luxuriei in secundariis nasi cavitatibus suspitionem movere poterant, apparuisse, et in sectione cadaveris hac in regione nullam concretionem inventam esse, quae pro radice hujus polypti haberetur, et quae necessario una cum degeneratione membranae pituitariae adesse debebat, nulla etiam vestigia particularum adhaerentium in circuitu excrecentiae apparuisse, ex quibus radicem in tollendo tumore abruptum esse, conjici liceret, verisimillimum quidem sit, hic totam illam sententiam confirmatione carere.

Contra multa invenimus exempla, in quibus, sub nomine fungi durae matris, in basi cranii tumores varii occurrunt, qui deletis ossibus ejus partis ita serpebant, et talia simul symptomata praebant, ut magna eorum cum morbo nostro existeret similitudo. Exempla talia affert cl. Louis (3), plura ejusdem generis cl Bur-

3) *Memoir. de l'Acad. roy. de Chir. Tom. V. praecipue obs. XV.*

dach (4), cl Morgagni (5), Rhodius (6), quamquam basis cranii ea est pars, in qua tumores tales rarissime occurrere solent, ut cl. Meckel (7), cl Boyer alique affirmant. Autamen de hoc tumorum genere, et praecipue de sede propria eorum magna adhuc est dissensio inter eos, qui id diligentius contemplati sunt, magnorumque virorum nomina hac in re invicem sibi opponuntur, cl Wenzelii et cl. Waltheri, cl. Walther ipsi dicit (8): „Weder über die Natur und Entstehungsweise der fraglichen Geschwülste, noch über die Diagnostik derselben ist das gehörige Licht verbreitet, und da es den meisten Aerzten an eigener Erfahrung über dieselben, und an der dadurch gewonnenen klaren Einsicht fehlt, so werden sie sich vergebens nach einem sichern Wegweiser in dieser Dunkelheit umsehen, wenn sie auch alle darüber vorhandenen Druckschriften mit der größten Aufmerksamkeit studiren.“ Sperare igitur equidem non possum, fore ut omnino tumoribus hu-

jus generis claram lucem affundam, quapropter disquisitionem de hoc tantum casu instituam et iis quae invenero, sententiam utcumque firmatam proferre conabor. Quae cum ita sint paucas quasdam generales animadversiones praemittere mihi liceat, ut postea eo melius finem propositum assequi possim.

Cl Walther in praeclaro opusculo de ex-crescentiis fungosis in dura matre (9) demonstrare conatus, duram matrem, ut hucusque putabant, non unicam esse sedem primitivam tumorum illorum, qui sub fungi durae matris nomine, in diversis cranii partibus et in integumentis cerebri cogniti sunt, sed duram matrem, cranium et periosteum simul affecta, eos procreare. Probare studet hanc sententiam arcta conjunctione, qua dura mater, cranium et periosteum utuntur, putatque nullum horum ea de causa majori quodam gradu, non affectis reliquis, mutari posse. — Sed quamquam haec conjunctio arctissima est, facta imprimis per vasa sanguifera, quibus os a dura matre magnam nutrimenti partem accipit, negari tamen non potest partes has propria etiam vita frui, et duram matrem imprimis non solum tanquam internum periosteum cranii considerari debere, sed eam magni etiam ad cerebrum momenti esse, quare partes hae sigillatim affici possunt, ceteris principio quidem non turbatis. Quae sententia a pluribus

- 4) *Vom Baue und Leben des Gehirnes. Bd. III. S. 541.*
- 5) *De causis et sedibus morborum epist. XIII. Art. VI.*
- 6) *Diss. sistens casum singularem de amaurosi, cranii osteosarcomate effecta. Berol. MDCCCXXIX.*
- 7) *Handbuch der Pathol. Anatomie II., 2. S. 326.*
- 8) *Journal für Chirurgie und Augenheilkunde von Graefe und Walther. Bd. I. Heft I. S. 56.*

- 9) *Journal für Chirurgie und Augenheilkunde von Graefe und Walther. Bd. I. Heft I.*

confirmatur, Seerig (10) enim, cl. Ebermaier (11) et cl. Meckel (12) casus afferunt, in quibus fungosae excrescentiae in interna durae matris superficie exortae erant. Alii etiam afferuntur casus in quibus dura mater ad crassitudinem mutata, ossificata, vel alio modo degenerata inveniebatur, osse periosteoque eodem tempore non affectis (13) et cl. Abercrombie casum affert (14) ubi disjunctione laminarum durae matris, quum massa quaedam aliena inter eas accumulata esset, satis magnus tumor ortus erat, quod novum est argumentum vitae singularis durae matris. In sectione etiam feminae, quam amicus E. Styx, medicinae studiosus, chronicis doloribus rheumaticis laborantem diutius sub auspiciis Prof. Sahmen, viri clarissimi, tractaverat, ab eodem juvene bene instituta, dura mater valde incrassata et in interna parte exsudatibus membranaceis tecta apparebat. Sic observationes ejusmodi etiam narrat cl. Louis (15), ubi excrescentiae tantum cum dura matre, quae alia etiam ratione degenerata erat, cohaerebant, nulla earum conjunctione cum osse

- (10) *Nonnulla de fungi durae matris origine et diagnosi, Vratist.*
- (11) *Rusts Magazin. Bd. 35. Heft I. S. 128.*
- (12) *l. c. p. 325. ubi ille etiam observationes affert, quas Gondange, Otto et Baillie fecerunt.*
- (13) *vid. Abercrombie. Ueber die Krankheiten des Gehirnes und Rückenmarkes. Aus dem Englischen von F. de Blois S. 71.*
- (14) *ibid p. 41.*
- (15) *l. c.*

conspicua. Similia referunt cl. Wolter (16) et cl. Klein (17). Quodsi cum his comparamus, quae cl. Richerand (18) dicit, qui durae matri magnam ad tales tumores gignendos proclivitatem tribuit, non amplius negari potest, duram matrem solam per se tales degeneraciones gignere posse. — Contra tamen os etiam magna ex parte corruptum invenitur, dum dura mater affectionis plane non particeps est. (19) Cl. Walther (20) quidem rite judicat si in casu a se allato ex iis, quae in decursu morbi et in sectione cadaveris observata erant, omnes eas partes eodem tempore affectas esse demonstrat, partim enim aegrotata aperta secundariae syphilidis symptomata monstrabat, quae, ut constat, imprimis si diutius duraverit, fibrosas membranas et ossa afficere solet, partim in cadaveris sectione tam arcta apparebat conjunctio inter excrescentiam fungosam et ossa, duram matrem et periosteum (simili modo etiam periosteum et ossa in aliis corporis partibus affecta apparebant) ut illa quidem sententia nulli amplius dubitationi obnoxia sit. Eadem est ratio casus, quem cl. B. de Siebold affert (21), quemque maximi ponderis judicat cl. Walther. Hic enim vivente adhuc a-

- (16) *Diss. cont. descr. tumoris durae matris. Duisb.*
- (17) *Journal von Graefe und Walther. Bd. III. Heft IV.*
- (18) *Nosographie chirurgicale. Tom II.*
- (19) *Richter. Anfangsgr. der Wundarzneikunst Bd. II. § 58. Abercrombie l. c. p. 73.*
- (20) *l. c. p. 59.*
- (21) *Chiron. Bd. II. St. III.*

groto, aperta scrophulosae — rhachiticae diathesis symptomata aderant, et in sectione magna ossis cranii degeneratio inveniebatur, arcta simul excrescentiae cum eo conjunctio, una cum degeneratione durae matris. Sic Rhodius etiam casum affert, (22) ubi conjunctio tumoris cum vicinis ossibus propter degenerationem eorum arctissima erat.

Quibus praemissis jam sequi videtur, optime et aptissime tumores illos a dura matre, osse et pericranio singulatim, et etiam ab omnibus simul, propter arctam conjunctionem, derivari posse, quod et Ebermaier (23), optime vero et Blasius (24), cujus egregiam disputationem in conscribendis generalibus his definitionibus maxime secutus sum, fecerunt, quae partitio a cl. Rustio etiam probata et accepta est (25).

Gravissimum signum tumorum qui in dura matre occurrunt, laxa conjunctio est, quam illi cum marginibus lacunae ossis, per ipsos effectae, habent. Pressione enim, quam in vicinum os exercent, crescente tumore, destruens absorptio ossis oritur, quo foramen existit, quale in aneurismatibus, quae in vicinia ossium sedem habent, animadvertimus. Gravioris etiam ad delendum os momenti videtur esse, quod crescente tumore, dura mater ab osse sejungitur, idque in nutritione sua impeditur, et eo facilius ab-

22) l. c.

23) *vid. Rusts Magazin Bd. 35. Heft I. N. VII.*

24) *ibid. Bd. 35. Heft I. N. I.*

25) *Handbuch der Chirurgie. Bd. VII. Art. fungus durae matris*

sorbetur. Fortuita fortasse adhaesio ex irritatione a margine ossis exorietur, potest etiam in mollibus praecipue tumoribus satis firma mechanica conjunctio, per marginem ossis vicini effecta, locum habere, quae tamen nunquam valida esse potest, et in qua ossis natura gravissimum praebet discrimen. Nam si os vel sedes primaria morborum producti, vel simul cum aliis partibus a principio affectum est, conjunctio ejus cum tumore firmissima esse debet, ita ut adeo, quod nonnunquam invenimus, massa ipsa ex qua tumor consistit in vicinas ossis cellulas penetraret, vel certe ossis pars, quae tumorem circumdat, fungi in modum degenerata, a normali statu declinet. — Si vero tumor a dura matre originem capit, firma ejus cum hac conjunctio non tam certum discriminis signum praebabit, quia ut cl. Meckel ipse affirmat (26), conjunctio tum firmata, tum laxa esse potest, et dura mater ipsa saepe normalis, saepe incrassata est. Verisimile tamen est, eam principio in textura majus minusve mutata esse, quamvis haec postea forsitan ad normalem statum redire possit. Hic igitur ratio ossis imprimis habenda est.

Si his praemissis animum advertimus ad propriam tumoris sedem exquirendam, judicium de ea re ferentes praecipue iis ducamur necesse est, quae in sectione cadaveris inventa sunt. Primum igitur haec nobis quaestio ante oculos

26) l. c. p. 326.

versetur, habuerint tumor noster sedem principalem in dura matre, an in ipsa cranii basi? Primam conjecturam praecipue arctissima illius tumoris conjunctio cum dura matre, huiusque status, quam supra descripsimus, adjuvare videtur, nam etsi habitum illum non licet grave et necessarium illius rei signum habeamus, videtur tamen valere posse ad principalem sedem accuratius definiendam. Gravius autem huius sententiae argumentum est, quod fungus iste cum osse, unde etiam originem ducere poterat, non arcte cohaerebat, aderat certe nexus quidem, cum a dextro imprimis latere difficiliter ab ossibus dirimi posset, licet tamen ponere nexum hunc ossium marginibus in incisuram horizontalem prominentibus mechanica magis ratione effectum esse. Si enim os prima mali sedes fuisset, nullo modo tumor omnis tam purus et tam facile a circumjacentibus ossium marginibus disjungi potuisset, tumque ipsius certe materiei transitus in propinquam ossium materiam organico nexu fieri debuisset, facilem hanc distractionem plane non patiens. Quare verisimile certe est fungum hunc in durae matris planitie, ad basin cranii versa, ortum esse et cum accresceret os destruxisse et ultra processisse. Quod vero, ut supra in sectione cadaveris describenda, commemoravi, inter laminae durae matris, in incisuram illius partis huius fungi, quae cavitate cranii continebatur, penetrantes, frustum se formaverat magnitudine et forma fabam aequans, quod eandem quam reliqua massa texturam praebēbat, et plane ab dura matre inclusum, ex ea tantum ortum esse poterat, conjecturam illam de ori-

gine fungi nostri e dura matre magis etiam confirmare videtur.

Restat ut probemus fungum talis texturae, qualis hic esset, revera e dura matre nasci posse, Si vero reputamus, hanc membranam esse fibrosam, secundum analogiam cum aliis membranis fibrosis, cum variis praecipue articulis, imprimis genu, cujus apparatus fibrosus saepissime in massam steatomatosam degenerat, idem licet de dura matre concludere. Demonstrat etiam cl. Blasius (27) producta haec non semper ad fungos haematodes et medullares adnumerari posse, sed nonnunquam etiam texturam fungi articulorum suscipere. cl. Meckel (28) vero, etsi omnes, inquit, eodem constant elemento albuminoso, sensim sensimque tamen hoc ita commutari potest, ut primaria indoles congruens fere non agnoscat. — Quod autem ad ossium particulas in illa massa inventas attinet, magnum illum et irregulare frustum osseum probabiliter in diruenda tantum cranii basi a sella turcica intextum est, dum ceterae partes osseae, ubi a nucleo medio, ut supra commemoravi, fibrae osseae radiorum instar extendebantur, postea factam ossificationem aperte indicant, quae quidem malo hoc accrescente oriri poterant, praecipue cum steatomata pro infimo gradu ossificationis haberi possint (29).

27) l. c. p. 79.

28) l. c. p. 327.

29) Meckel. l. c. p. 165.

*Causae.*

Quoniam mancam modo cognitionem de priori valetudine aegrotae nostrae habemus, et causae fungorum ejusmodi in universum nondum satis constitutae sunt, quaestio de hac re difficillima erit, et hic tantum conjecturas proponere poterimus. Si licet mechanicas causas harum productionum statuere, quibus concussio et contusio durae matris, debilitas et inertia vasorum hujus loci, et deinde accumulatio et stagnatio succorum oriuntur, in quibus cl. Richter (30) causam proximam horum tumorum ponit, casus ille in nasum supra commemoratus certe attentos nos facere debet, et possumus fortasse ponere, illum primam ansam praebuisse formationi hujus fungi, qui tamen diu eodem gradu persistere, nec alios apertos effectus edere poterat, (vel quod verisimilius etiam est, aderant signa talia non vero nobiscum communicari poterant, cum aliis causis adscriberentur) donec tandem causa serius adjecta velocius accresceret. Haec causa interna esse poterat, cl. Blasius (31) praecipue internas causas tumores ejusmodi proferre coarguit, imprimis vero arthritidem et rheumatismum. Haec praecipue invadunt membranas fibrosas, quod demonstrant inflammationes rheumaticae durae matris, et tumor albus articularum, qui si rheumaticae naturae est, ex fibroso apparatu originem capit.

30) *l. c. Tom. II. p. 161 et 162.*

31) *l. c. p. 37.*

Etsi autem non satis probatum est in nostra aegrotata rheumatica affectione correptam esse duram matrem, tamen non oblivisci debemus catarrhum persaepe se adjungere rheumatismo et tum partes fibrosas ad systema affectae membranae mucosae pertinentes corripere solere (52). causas occasionales autem utriusque morbi easdem esse, quare putare liceat, easdem causas, quae vehementem coryzam ei attulerint, etiam rheumaticam affectionem durae matris adduxisse. Si igitur rheumatica haec affectio duram matrem attingebat verisimile est, germen tumoris, quod jam adesset, crescere incepisse, et mox ad magnitudinem satis amplam perveniens ossa fregisse, atque ita prodidisse omnia illa symptomata postea inventa. — Non mirum est fungum ultimo praecipue tempore tam velociter auctum esse ut mox vitae aegrotae finem imponeret, cum, partu edito et lochiis desinentibus, succorum affluxus, antea tantum in foetum et functiones puerperales conversus, jam nulla re impeditus, partes morbo affectas invaderit.

Dolores capitis quibus aegrotata ab eo inde tempore quo tractari coeperat continuo angebatur, primum quidem in accrescente tumore, qui cerebrum premebat, causam habebant, postea vero mechanica extensione et divulsione vicinarum partium angebantur. Quae quidem pressio etiam prima et unica causa amaurosis erat, quae paullatim, crescente tumore, sensim sen-

32) *Allgemeine Pathologie und Therapie nach J. L. Schoenleins Vorlesungen von einem seiner Zuhörer. Bd. II. S. 151.*

Atque exolebatur, igitur nullo modo illi ge-  
neri umantosis adnumerari potest, quod solet  
briri per graviditatem. Cui errori in diagnosi  
facile ignosci potest, cum sectio cadaveris de-  
mum perspicue demonstraret hujus morbi natu-  
ram, ex qua etiam sectione multo majora appa-  
rebant omnia, quam conjici poterant.

Primum leve tantum delirium, quod ad-  
fuisse dicebatur, deinde animi vires plane non  
turbatae pariter explicantur lento accremento  
fungi, quod quidem omnibus notum, expositione  
non egere puto.